

POSTANOWIENIE

28 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Grzesiowski

na posiedzeniu niejawnym 28 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W.G.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie ewentualnie o unieważnienie umowy,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 3 listopada 2022 r., VI ACa 253/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 7500 zł (siedem tysięcy pięćset złotych) tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem częściowym z 27 września 2021 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił żądanie ustalenia nieważności bliżej określonej umowy kredytu pomiędzy W.G. a Bankiem1 spółką akcyjną, którego następcą prawnym jest pozwany Bank spółka akcyjna w W.

2. Na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 3 listopada 2022 r. zmienił zaskarżony wyrok i ustalił, że bliżej określona kredytu

zawarta pomiędzy W.G. a Bankiem1 spółką akcyjną z siedzibą w W., wraz z aneksem nr 1 z 6 maja 2009 r., jest nieważna.

3. Od wyroku Sądu Apelacyjnego skargę kasacyjną wywiódł pozwany. Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, powołując się na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1, pkt 4 i pkt 4 k.p.c. Skarżący podniósł, że wyrok został wydany w warunkach nieważności postępowania tj. z naruszeniem art. 379 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 367 § 3 k.p.c., wskutek rozpoznania przez sąd drugiej instancji apelacji w składzie jednoosobowym, co ograniczało prawo banku do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy, bowiem rozpoznanie sprawy w składzie jednoosobowym nie było konieczne dla ochrony zdrowia publicznego. Skarżący powołał się jednocześnie na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, przejawiającą się w zastosowaniu przez Sąd Apelacyjny dyspozycji art. 385¹ § 1 k.c. do umowy kredytu stricte dewizowego (walutowego), z całkowitym pominięciem charakteru przedmiotowej umowy, jej specyfiki, jak również wyłącznie fakultatywnego charakteru postanowień dotyczących wypłaty i spłaty kredytu w PLN, które w toku postępowania zostały uznane za abuzywne. Ponadto z ostrożności procesowej, na wypadek nie podzielenia przez Sąd Najwyższy stanowiska pozwanego o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, skarżący stwierdził, że w sprawie występują istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności odpowiedzi na następujące pytanie: czy w przypadku umowy kredytu, która: 1) wyraża kwotę kredytu w walucie obcej, 2) od samego początku zawiera postanowienia, które dają kredytobiorcy wybór i umożliwiają wypłatę kredytu w walucie obcej albo w walucie polskiej przy zastosowaniu przeliczenia w oparciu o kursy pochodzące z tabeli kursów, 3) od samego początku zawiera postanowienia, które dają kredytobiorcy wybór i umożliwiają spłatę kredytu w walucie obcej albo w walucie polskiej przy zastosowaniu przeliczenia w oparciu o kursy pochodzące z tabeli kursów, w sytuacji uznania, że umowa kredytu zawiera niedozwolone postanowienia umowne odsyłające do tabeli kursów, możliwe jest utrzymanie umowy w mocy i jej wykonywanie w oparciu o istniejące postanowienia umożliwiające wypłatę i spłatę kredytu bezpośrednio w walucie obcej, skoro nie uległy one eliminacji?

4. Powód wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej, a także o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

5. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W judykaturze już wielokrotnie wypowiedziano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.; nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wówczas usprawiedliwione.

6. Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08; z 24 października 2012 r., I PK 129/12). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. – zob. postanowienia SN z 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13 oraz z 14 września 2012 r., I UK 218/12). Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienia SN z 26 października 2021 r., I CSK 266/21 oraz z 30 czerwca 2021 r., III CSK 53/21).

7. Odnośnie do przesłanki oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz przeprowadzenia wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której spowodowało ono wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. postanowienie SN z 6 listopada 2012 r., III SK 16/12).

8. Szczegółowa analiza prowadzi do wniosku, że skarga kasacyjna strony pozwanej mimo obszerności wywodów nie zawiera argumentów wystarczających dla uznania, że w sprawie spełniona została przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 lub 4 k.p.c. uzasadniająca przyjęcie sprawy do rozpoznania.

9. W kwestii podniesionej przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy przede wszystkim zwrócić uwagę, że z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wynika, jakie przepisy miałyby zostać naruszone przez Sąd Apelacyjny w sposób kwalifikowany. Wywody skarżącego koncentrują się natomiast na próbie wykazania, że w niniejszej sprawie udzielony kredyt miał charakter walutowy. Skarżący podnosi, że dokonana przez Sąd Apelacyjny kwalifikacja prawna umowy pomija charakter przedmiotowej umowy, jej specyfikę, jak również wyłącznie fakultatywny charakter postanowień dotyczących wypłaty i spłaty kredytu, które w toku postępowania zostały uznane za abuzywne. Skarżący powołał się przy tym na sprzeczność rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2020 r., III CSK 99/18. Powyższe stwierdzenie nie jest wystarczające do przyjęcia, że doszło do kwalifikowanego naruszenia przepisów prawa, zwłaszcza że po wydaniu przez Sąd Najwyższy wskazanego wyroku orzecznictwo sądów uległo zmianie i utrwaliło się w sposób całkowicie odmienny. Ponadto zauważyć trzeba, że walutowy charakter umowy nie wyklucza możliwości zawarcia w niej niedozwolonych postanowień umownych. Artykuł 385¹ § 1 k.c. znajduje zastosowanie do oceny postanowień wszystkich umów, w tym umów o kredyt walutowy, zawieranych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem oraz niektórych umów zawieranych w obrocie obustronnie profesjonalnym (art. 805 § 4 k.c.).

10. Nie ulega wątpliwości, że nawet udzielenie kredytu w walucie obcej nie wyklucza zastosowania do oceny takiej umowy art. 385¹ k.c. W konsekwencji w okolicznościach niniejszej sprawy brak jest podstaw do stwierdzenia oczywistego naruszenia art. 385¹ k.c. (zob. postanowienie SN z 16 listopada 2023, I CSK 3420/23). Sąd Najwyższy w wyroku z 25 października 2023 r., II CSKP 820/23 wyjaśnił, że samo zapewnienie konsumentowi – kredytobiorcy możliwości spłaty rat kredytu w walucie obcej nie uchyla abuzywności postanowienia dotyczącego spłaty

rat kredytu w walucie krajowej, w wysokości zależnej od kursu waluty obcej określanego swobodnie przez bank.

11. Także sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne nie spełnia wymogów przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że treść zagadnienia pomija niektóre ustalenia faktyczne poczynione przez sąd drugiej instancji dotyczące charakteru umowy kredytu zawartej przez strony. Jak bowiem ustalił Sąd Apelacyjny, pomimo ustalenia kwoty kredytu w CHF, jej wypłata, podobnie jak spłata rat, miała nastąpić w PLN. Niezależnie od tego, sformułowane zagadnienie nie wykazuje przymiotu nowości. Kwestie podnoszone przez skarżącego, koncentrujące się wokół możliwości utrzymania w mocy kredytu pomimo stwierdzenia abuzywności postanowień wprowadzających mechanizm denominacji, były bowiem już wielokrotnie przedmiotem rozstrzygnięć sądowych. Sąd Najwyższy wyjaśniał, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu denominowanego w walucie obcej umowa ta nie może wiązać stron w pozostałym zakresie (zob. wyroki SN: z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 694/22; z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22 i II CSKP 405/22; z 20 maja 2022 r., II CSKP 713/22 i II CSKP 943/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 24 czerwca 2022 r., II CSKP 10/22, i z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21). Sąd Najwyższy odsyła również do uchwały składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, przypominając, że według art. 87 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwała składu całej Izby, z chwilą jej podjęcia, uzyskuje moc zasady prawnej, co oznacza, że wiąże inne składy Sądu Najwyższego (art. 87 ustawy o Sądzie Najwyższym).

12. Kwestie prezentowane przez skarżącego jako „istotne zagadnienia prawne” nie stanowią zatem obecnie zagadnień nowych. Tożsame bądź bardzo podobne zagadnienia, jak sformułowane przez skarżącego, były także przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego w ramach tzw. przedsądu (zob. postanowienia SN: z 3 lipca 2024 r., I CSK 3743/23; z 5 lipca 2024 r., I CSK 3652/2326; z września 2024 r., I CSK 2508/24), do których szczegółowych uzasadnień wypada odesłać w celu uniknięcia zbędnych powtórzeń.

13. Według Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie nie zachodzi nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c., w związku z rozpoznaniem sprawy w składzie jednoosobowym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. W powołanej przez skarżącego uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, Sąd stwierdził, że rozpoznanie sprawy w takim składzie prowadzi do nieważności postępowania, przy czym nadając tej uchwale moc zasady prawnej Sąd ustalił, że przyjęta w uchwale wykładnia obowiązuje od dnia jej podjęcia. W niniejszej sprawie zaskarżony wyrok zapadł przed datą podjęcia powyższej uchwały. O niedopuszczalnym naruszeniu art. 45 ust. 1 Konstytucji nie świadczy zaś samo odstępstwo od zasady kolegialności. W kontekście zasad konstytucyjnych ingerencja ustawodawcy w tę zasadę w czasie zagrożenia epidemiologicznego nie jest z zasady niedopuszczalna i nie skutkuje a priori nieważnością postępowania (zob. postanowienia SN: z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22; z 15 lutego 2024 r., I CSK 413/23 i z 11 kwietnia 2024 r., I CSK 1092/23).

14. Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

15. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 8 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[P.L.]

[t.n]

